Ce bani sunt disponibili prin ajutoare de stat și alte fonduri nerambursabile. Scurt ghid pentru investitori

Autori:

- ***Ileana Guţu**, Partener Asociat și Coordonator al departamentului de Evaluare, modelare financiară și analize economice, EY România*
- ***Iulia Alexe**, Manager, Evaluare, modelare financiară și analize economice, EY România*
- ***Nicoleta Zaharia**, Senior Manager, Evaluare, modelare financiară și analize economice, EY România*

Peste 6 miliarde de euro vor fi disponibili doar anul acesta prin Planul Național de Redresare și Reziliență, finanțare oferită prin Mecanismul de redresare și reziliență, ce va sprijini implementarea până în 2026 a unor reforme și investiții cruciale în domenii cheie (cum ar fi energie verde, infrastructură, sănătate, administrație publică, digitalizare). Datorită naturii sale excepționale, implementarea mecanismului va urma proceduri speciale, iar fondurile vor fi plătite direct României pe baza progreselor înregistrate în aplicarea PNRR-ului. Și statul va sprijini și

încuraja investițiile, îndeosebi cele cu efect multiplicator ridicat în economie – 88,8 miliarde de lei în acest an. Dar, să vedem care sunt principalele programe și mecanisme și cum pot fi ele accesate.

Agenții economici pot accesa fonduri disponibile prin programe operaționale finanțate de Uniunea Europeană și implementate la nivel național (aferente perioadei de programare a Uniunii Europene 2021-2027), ajutoare de stat și, nu în ultimul rând, parte din finanțările aferente Planului Național de Reziliență și Redresare (PNRR). Reformele și proiectele vizate de aceste programe includ componente de investiții în energie verde, sănătate, educație, infrastructură, dar și în dezvoltare și adoptare de tehnologii noi, reprezentând oportunități de atragere de fonduri pentru mediul de afaceri.

Ce bani pot fi accesați prin PNRR. Cu o alocare inițială ce totalizează 29,2 miliarde euro, Planul Național de Redresare și Reziliență ar urma să contribuie la redresarea economică și socială pe termen lung a țării, prin finanțarea atât a unor proiecte de interes public, cât și a unor investiții din mediul privat. În prezent, sunt în curs de elaborare o serie de scheme de ajutor de stat, din care o parte vor fi adresate fie IMM-urilor, fie companiilor mari. Prin acestea vor fi finanțate investiții în digitalizare sau în capacități de producție de energie regenerabilă.

Investițiile în modernizarea sistemelor energetice, îmbunătățirea eficienței energetice (inclusiv în construcții și transporturi) și tranziția spre neutralitate climatică vor fi susținute și prin Fondul de modernizare. Astfel, în perioada 2021-2030, România va putea alege proiecte relevante, atât din zona publică, cât și privată, pe care să le propună spre finanțare Băncii Europene de Investiții și Comisiei Europene. Fondul de modernizare oferă statelor beneficiare posibilitatea de a decide asupra mecanismului de sprijin ales: grant-uri, împrumuturi, instrumente de garantare sau injecții de capital.

Aproximativ 20% din bugetul UE pentru perioada 2021-2027 va fi alocat prin programe și fonduri gestionate direct de Comisia Europeană. Prin intermediul departamentelor Comisiei sau a agențiilor executive ale UE sunt lansate cereri de propuneri pentru proiecte de investiții în diverse domenii de activitate. Tot în cadrul Comisiei sunt realizate evaluarea propunerile depuse, acordarea grant-urilor și monitorizarea implementării proiectelor.

Peste jumătate din finanțarea UE se acordă prin cinci fonduri structurale gestionate în comun de Comisia Europeană și România. Suma alocată României este disponibilă prin Programe Operaționale, iar versiunile de lucru aferente perioadei 2021-2027 au fost publicate de Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene spre consultare publică. În schimb, la acest moment nu este încă disponibil calendarul apelurilor de proiecte pentru fiecare în parte. Criteriile de eligibilitate ale proiectelor și beneficiarilor, cheltuielile eligibile, precum și finanțarea maximă pe care proiectele o pot accesa în cadrul fiecărui Program vor fi publicate în cadrul apelurilor de proiecte.

Programele operaționale includ: Programul Operațional Tranziție Justă (POTJ), Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD), Programul Operațional Transport (POT), Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF), Programul Operațional Sănătate (POS), dar și Programe Operaționale Regionale (POR).

Programul Operațional Tranziție Justă vizează creșterea eficienței energetice și se adresează investițiilor privind energia din surse regenerabile, transportul verde, infrastructuri de încărcare a autovehiculelor electrice, dar și a celor ce susțin tranziția de la cărbune la gaz în 6 județe (Hunedoara, Gorj, Dolj, Galați, Prahova, Mureș). Beneficiarii sunt în principal autoritățile, însă fondurile pot fi accesate și de către IMM-uri și întreprinderi mari.

Programul Operațional Dezvoltare Durabilă își propune, pe lângă protecția mediului și dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată, și tranziția către o economie circulară. Și în acest caz, autoritățile sunt principalii beneficiari, alături de entități private, întreprinderi mari și IMM-uri.

Programul Operațional Transport este destinat dezvoltării infrastructurii de transport și a serviciilor de mobilitate a persoanelor și mărfurilor. Beneficiarul principal este statul, prin Companiile Naționale sau Autoritățile cu atribuții în zona transporturilor. Din totalul alocărilor POT, estimate la peste 8 miliarde euro, aproape 2 miliarde sunt dedicate infrastructurilor rutiere TEN-T. Proiecte importante finanțate prin POT sunt și investițiile în dezvoltarea transportului feroviar la nivel național și regional, infrastructura de metrou, investițiile în infrastructura terminalelor inter-modale, a instalațiilor și echipamentelor aferente, proiecte în sectorul naval – intervenții în portul

Constanța și porturi dunărene, precum și proiectele de îmbunătățire a siguranței circulației rutiere.

Promovarea tehnologiilor digitale pentru a crea noi oportunități de dezvoltare atât pentru sistemul public, cât și pentru mediul de afaceri este principalul obiectiv al Programului Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare. Proiectele aparținând IMM-urilor, companiilor mari sau instituțiilor publice care vizează dezvoltarea, dar și adoptarea de tehnologii pot fi finanțate în cadrul programului.

Un alt program care poate atrage interesul companiilor de construcții este Programul Operațional Sănătate, care își dorește să îmbunătățească accesibilitatea, eficiența și reziliența sistemului de sănătate. Între principalele obiective pot fi amintite investițiile pentru construirea spitalelor regionale și a infrastructurii spitalicești noi.

Actorii privați (start-up-uri, IMM-uri, companii mari), dar și instituțiile de cercetare-dezvoltare și autoritățile din administrația publică pot beneficia de finanțare și prin Programe Operaționale Regionale. Disponibile la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare a României, fondurile pot fi accesate de proiecte care adresează competitivitatea regională, dezvoltarea urbană durabilă, reducerea emisiilor de carbon și infrastructura economică, socială și culturală la nivel regional și local.

Pot fi accesate și ajutoare de stat. De asemenea, companiile ar trebui să știe că sunt în continuare disponibile și două scheme de ajutor de stat pentru dezvoltare regională (deschise solicitanților până la 31 decembrie 2023), fonduri gestionate de Ministerul Finanțelor.

În cazul schemelor de ajutor de stat, al căror buget total cumulat depășește 2 miliarde de euro, sunt eligibile investițiile în active (HG 807/2014) și cele care determină

crearea a cel puțin 100 noi locuri de muncă (HG 332/2014). Începând cu august 2021, investițiile din domeniul construcțiilor au devenit eligibile.

Nivelul maxim al ajutorului de stat de care au putut beneficia companiile ale căror proiecte de investiții au primit acord de finanțare este de 37,5 mil. euro. În limita bugetului anual alocat fiecărei scheme, determinarea procentului care va fi acoperit prin ajutor de stat se va face respectând intensitățile maxime asociate hărții regionale autorizate de Comisia Europeană.

În concluzie, indiferent de mecanismul pentru care optează, pentru a finanța un proiect din surse nerambursabile, recomandăm investitorilor să identifice acele apeluri de proiecte care sunt relevante pentru domeniul în care funcționează și să respecte orientările punctuale ale fiecărui program privind depunerea dosarului, pentru că fiecare cerere de finanțare este unică.